

آموزش نوازندگی کمانچه علی تفرشی

کتاب اول
دوره مقدماتی

ALI TAFRESHI
KAMANCHEH

پتهوون
مرکز موسیقی پتهوون شیراز

کتاب به همراه
سی دی صوتی

سرشناسه : تفرشی ، علی ، ۱۳۵۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : آموزش نوازندگی کمانچه / تالیف علی تفرشی .
 مشخصات نشر : تهران : موسسه خدماتی موسیقی عارف ، ۱۳۹۹ -
 مشخصات ظاهری : ج۳ : مصور ، نمونه ، پارتیسیون . : ۲۲×۲۹ س م .
 شابم دوره : دوره : 0-23-979-0-802633
 مندرجات : ج ۱ : 7-24-979-0-802633
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 عنوان دیگر : ج ۱ . دوره مقدماتی
 موضوع : کمانچه-آموزش
 موضوع : Kamanche-Instruction and study
 موضوع : موسیقی برای کمانچه - پارتیسیون
 موضوع : Kamanche Music-Scores and Parts
 موضوع : کمانچه - روش های نوازندگی - خودآموز
 موضوع : Kamanche-Methods-Self-Instruction
 رده بندی کنگره : MT ۳۳۵
 رده بندی دیویی : ۷۸۹/۷۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۶۲۳۶۷۰۰

انتشارات موسیقی عارف

 arefmusicshop

 arefmusic.sn

 www.aref.ir

تهران، خیابان جمهوری، نرسیده به میدان بهارستان، کوچه محمودی، پلاک ۳، طبقه اول
 تلفن : ۳۱-۳۳۹۷۶۴۳۰ فکس : ۳۳۹۱۴۳۱۴ کدپستی : ۱۱۴۳۹۶۳۳۱۴

آموزش نوازندگی کمانچه

کتاب اول / دوره مقدماتی

تالیف علی تفرشی

ویراستار : ابراهیم اسماعیلی اراضی

نت نویسی و صفحه آرایی : علی تفرشی

گرافیک و عکس : یاشار درفشه

کمانچه : علی تفرشی

تنبک : فرید یدالهی

صدابردار : حمیدرضا آداب / استودیو سُرنا

نوبت چاپ : اول / مهرماه ۱۳۹۹

شمارگان : ۲۰۰

قیمت (همراه با سی دی) :

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

فهرست

<p>۶۱ آهنگ (۷) ماه پیشانو</p> <p>۶۵ آهنگ (۸) بارون بارون</p> <p>۶۸ دال سینیو</p> <p>۶۹ آهنگ (۹) آخ لیل و داخ لیل</p> <p>۷۰ آهنگ (۱۰) نوایی نوایی</p> <p>۷۲ الگوی سوم انگشت گذاری</p> <p>۷۵ آهنگ (۱۱) طلوع</p> <p>۷۶ الگوی چهارم انگشت گذاری</p> <p>۷۷ آهنگ (۱۲) کویر</p> <p>۷۸ اتود (۱)</p> <p>۷۸ مُردان، گُزِش</p> <p>۷۹ آهنگ (۱۳) چلچله</p> <p>۸۰ الگوی پنجم انگشت گذاری</p> <p>۸۳ الگوی ششم انگشت گذاری</p> <p>۸۵ اتود (۲)</p> <p>۸۶ آهنگ (۱۴) سفر</p> <p>۸۸ الگوی هفتم انگشت گذاری</p> <p>۸۹ آهنگ (۱۵) صبح</p> <p>۹۰ آهنگ (۱۶) رویا</p> <p>۹۱ پیتریکاتو</p> <p>۹۲ آهنگ (۱۷) سبکبال</p> <p>۹۳ آهنگ (۱۸) باران</p> <p>۹۵ اتود (۳)</p> <p>۹۶ اتود (۴)</p> <p>۹۷ اتود (۵)</p> <p>۹۸ اتود (۶)</p> <p>۹۹ الگوهای انگشت گذاری در یک نگاه</p>	<p>۸ پیشگفتار مولف</p> <p>۹ مقدمه</p> <p>بخش اول</p> <p>۱۲ آموزش تئوری موسیقی مورد نیاز در این کتاب</p> <p>بخش دوم</p> <p>۲۲ آشنایی با کمانچه</p> <p>۲۲ ساختمان ساز</p> <p>۲۶ محدوده صوتی کمانچه</p> <p>۲۶ کوک کمانچه</p> <p>۲۷ کوک کردن کمانچه</p> <p>۲۸ در درست گرفتن کمانچه</p> <p>۲۹ در درست گرفتن آرشه</p> <p>۲۹ آرشه کشی</p> <p>۳۱ انگشت گذاری روی سیم</p> <p>بخش سوم</p> <p>درس ها</p> <p>۳۳ آهنگ (۱) کوهستان</p> <p>۳۶ آهنگ (۲) پای کویان</p> <p>۴۰ الگوی اول انگشت گذاری</p> <p>۴۸ آهنگ (۳) دایه دایه</p> <p>۴۹ راه رفتن انگشتان روی سیم ها</p> <p>۵۱ آهنگ (۴) دست افشان</p> <p>۵۴ آهنگ (۵) گفتگو</p> <p>۵۵ الگوی دوم انگشت گذاری</p> <p>۵۸ نت زینت ، آچیاکاتورا</p> <p>۵۹ تریل / ولت</p> <p>۶۰ آهنگ (۶) رنگ ماهور</p>
---	--

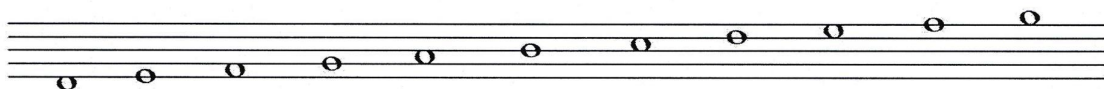
آموزش تئوری موسیقی مورد نیاز در این کتاب

نُت (Note)

صداهاى موسيقى از بَم تا زير، هفت اسم دارند؛ بَه اين اسامى، نَت مى گويند. اين هفت نَت به ترتيب عبارتند از: دو، ر، مِى، فا، سل، لا، سِى.

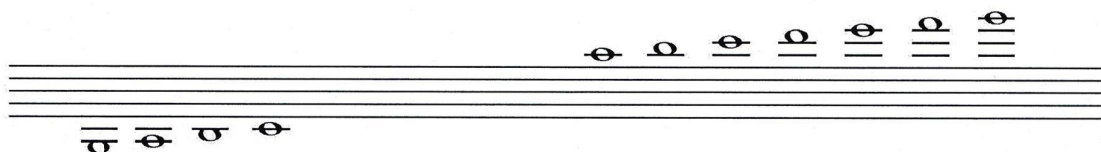
خطوط حامل (Staff)

پنج خط افقى موازى را كه در فاصله‌هاى مساوى از هم قرار دارند و نَت‌هاى موسيقى بر رو يا مابين خطوط ، نوشته مى شوند را خطوط حامل مى گويند. خطوط حامل از پايين به بالا شمرده مى شوند.

خطوط اضافه يا تکمیلی

تعداد محدودى از نَت‌ها، بر رو يا مابين خطوط حامل قرار مى گيرند و به دليل وسعت اصوات موسيقى و همچنين وسعت صدايى سازهاى مختلف، در محدوده‌ى صوتى بَم‌تر يا زيرتر، پايين يا بالاى خطوط حامل، از خطوط كوتاهى به نام «خطوط اضافه» استفاده مى شود. خطوط اضافه به موازات خطوط حامل كشيده مى شوند.

محدوده‌ى نَت‌ها در پوزيسيون اول

شيوه‌ى آموزشى در اين كتاب بر اساس هفت الگوى انگشت‌گذارى در پوزيسيون اول نوشته شده است. محدوده‌ى نَت‌ها در پوزيسيون اول روى سيم‌ها به شكل زير است.

سیم اول " می " سیم دوم " لا " سیم سوم " ر " سیم چهارم " سل "

سى لا سل فا مى مى ر دو سى لا لا سل فا مى ر ر دو سى لا سل

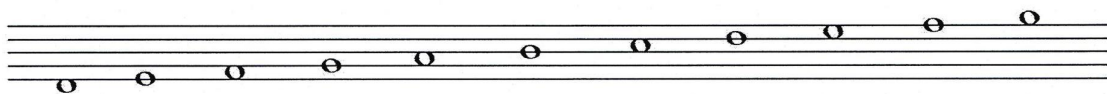
آموزش تئوری موسیقی مورد نیاز در این کتاب

نُت (Note)

صداهای موسیقی از بم تا زیر، هفت اسم دارند؛ به این اسامی، نت می‌گویند. این هفت نت به ترتیب عبارتند از: دو، ر، می، فا، سل، لا، سی.

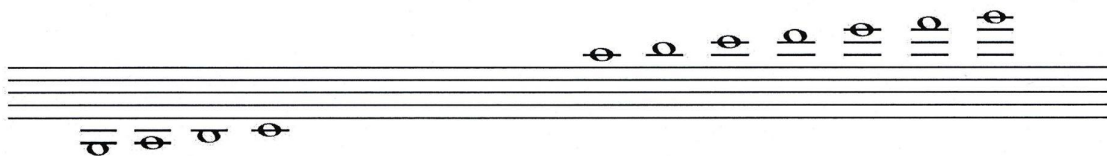
خطوط حامل (Staff)

پنج خط افقی موازی را که در فاصله‌های مساوی از هم قرار دارند و نت‌های موسیقی بر رو یا مابین خطوط، نوشته می‌شوند را خطوط حامل می‌گویند. خطوط حامل از پایین به بالا شمرده می‌شوند.

خطوط اضافه یا تکمیلی

تعداد محدودی از نت‌ها، بر رو یا مابین خطوط حامل قرار می‌گیرند و به دلیل وسعت اصوات موسیقی و همچنین وسعت صدایی سازهای مختلف، در محدوده‌ی صوتی بم‌تر یا زیرتر، پایین یا بالای خطوط حامل، از خطوط کوتاهی به نام «خطوط اضافه» استفاده می‌شود. خطوط اضافه به موازات خطوط حامل کشیده می‌شوند.

محدوده‌ی نت‌ها در پوزیسیون اول

شیوه‌ی آموزشی در این کتاب بر اساس هفت الگوی انگشت‌گذاری در پوزیسیون اول نوشته شده است. محدوده‌ی نت‌ها در پوزیسیون اول روی سیم‌ها به شکل زیر است.

سیم اول " می " سیم دوم " لا " سیم سوم " ر " سیم چهارم " سل "

سی لا سل فا می می ر دو سی لا لا سل فا می ر ر دو سی لا سل

کلید (Clef)

برای شناسایی و خواندن نت‌های موسیقی، نشانه‌ای در سمت چپ و ابتدای خطوط حامل قرار می‌گیرد. به این نشانه «کلید» می‌گویند. سه نوع کلید در موسیقی وجود دارد: کلید فا، کلید دو، کلید سل. در نت‌نویسی برای ساز کمانچه از کلید «سل» استفاده می‌شود که مبنای آن خط دوم حامل است. بر مبنای کلید سل، نتی که روی خط دوم حامل قرار دارد، «سل» نامیده و بقیه‌ی نت‌ها بر اساس آن سنجیده می‌شود. نام نت‌ها در محدوده‌ی صوتی کمانچه روی خطوط حامل (با کلید سل) در تصویر نشان داده شده است.

سل فا می ر دو سی لا سل فا می ر

دو سی لا سل فا می ر دو سی لا سل

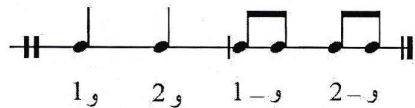
شکل و کشش نت‌ها یا دیرند (Duration)

صداهاى موسیقی، کشش‌های مختلفی دارند و از نظر زمانی، کشیده یا کوتاه اجرا می‌شوند. به میزان این کشش، «دیرند» می‌گویند. برای نشان دادن میزان کشش‌های صدا در موسیقی، هفت شکل وجود دارد و هر شکل، مدت زمانی که صدای آن نت باید ادامه داشته باشد را مشخص می‌کند. خط قائمی که به نت‌ها متصل است را «دسته» یا «دنباله» و خطوط منحنی‌ای را که به دسته وصل شده است، «دم» یا «پرچم» می‌گویند. در شکل زیر ارزش زمانی نت‌ها نشان داده شده است.

شکل نت	نام شکل نت	کشش یا دیرند	نسبت زمانی به نت گرد
	گرد	۴ ضرب (۱ و ۲ و ۳ و ۴)	واحد
	سفید	۲ ضرب (۱ و ۲)	یک دوم واحد (نصف گرد)
	سیاه	۱ ضرب (۱)	یک چهارم واحد (یک چهارم گرد)
	چنگ	۱/۲ ضرب (نصف سیاه)	یک هشتم واحد (یک هشتم گرد)
	دولا چنگ	۱/۴ ضرب (یک چهارم سیاه)	یک شانزدهم واحد (یک شانزدهم گرد)
	سه لا چنگ	۱/۸ ضرب (یک هشتم سیاه)	یک سی و دوم واحد (یک سی و دوم گرد)
	چهار لا چنگ	۱/۱۶ ضرب (یک شانزدهم سیاه)	یک شصت و چهارم واحد (یک شصت و چهارم گرد)

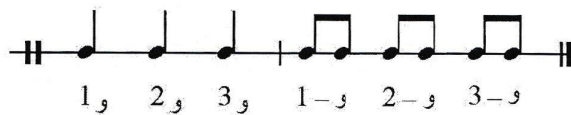
میزان‌های دوضربی

میزان‌های دوضربی از دو ضرب در هر میزان تشکیل شده‌اند که ضرب اول، قوی و ضرب دوم، ضعیف اجرا می‌شود.

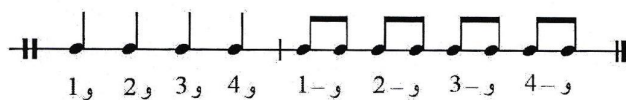
میزان‌های سه‌ضربی

میزان‌های سه‌ضربی از سه ضرب در هر میزان تشکیل شده‌اند که ضرب اول قوی، ضرب دوم، ضعیف و ضرب سوم، ضعیف‌تر اجرا می‌شود.

میزان‌های چهارضربی

میزان‌های چهارضربی از چهار ضرب در هر میزان تشکیل شده‌اند که ضرب اول قوی، ضرب دوم، ضعیف، ضرب سوم، نیمه‌قوی و ضرب چهارم، ضعیف‌تر اجرا می‌شود.

کسر میزان یا میزان‌نما (Time Signature)

میزان‌نما، متشکل از دو عدد بدون خط کسری‌ست که روی هم نوشته می‌شوند. میزان‌نما بعد از کلید، در ابتدای خطوط حامل قرار می‌گیرد. عدد پایینی نشان‌دهنده‌ی تقسیمات نت گرد است و عدد بالایی، تعداد آن تقسیمات در هر میزان را تعیین می‌کند. به عنوان مثال در کسر میزان «دو چهارم / دو چهارم» $\frac{2}{4}$ عدد پایینی، نشان‌دهنده‌ی تقسیم نت گرد به چهار قسمت مساوی‌ست که حاصل آن، چهار نت سیاه می‌شود و عدد بالایی یعنی عدد 2، تعیین می‌کند که دو نت از آن تقسیم در هر میزان باشد. در میزان‌نمای $\frac{2}{4}$ به اندازه‌ی ارزش زمانی دو ضرب یا دو نت سیاه، می‌توان در هر میزان، نت‌نویسی کرد.

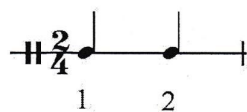
انواع میزان

به طور کلی، سه نوع میزان در موسیقی وجود دارد:

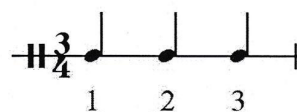
۱- میزان ساده ۲- میزان ترکیبی ۳- میزان مختلط یا لنگ

۱- میزان ساده

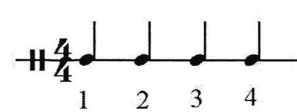
اگر هر ضرب میزان به طور طبیعی قابل تقسیم به دو قسمت مساوی (تقسیمات دوتایی) باشد، به آن میزان ساده می‌گوییم. به عنوان مثال، اگر هر ضرب یک میزان، نت سیاه باشد، آن میزان، ساده است؛ برای اینکه نت سیاه به دو، چهار و هشت قسمت مساوی تقسیم می‌شود.

میزان دو ضربی ساده

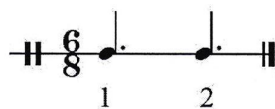
میزان سه ضربی ساده

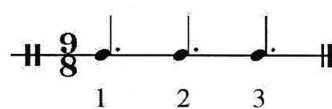
میزان چهار ضربی ساده

۲- میزان ترکیبی

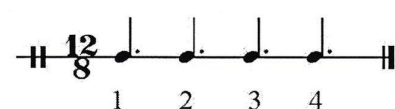
اگر هر ضرب میزان، به طور طبیعی، قابل تقسیم به سه قسمت مساوی (تقسیمات سه‌تایی) باشد، به آن میزان ترکیبی می‌گوییم. در میزان‌های ترکیبی، هر ضرب نت نقطه‌دار است.

میزان دو ضربی ترکیبی

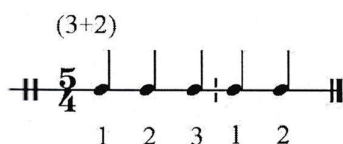
میزان سه ضربی ترکیبی

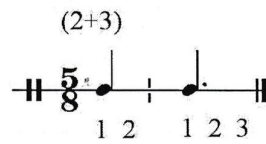
میزان چهار ضربی ترکیبی

۳- میزان مختلط یا لنگ

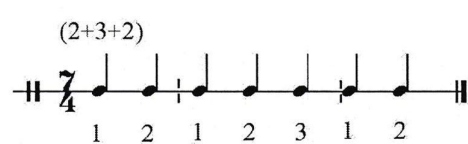
میزان‌هایی که از مجموع دو یا چند میزان نامساوی از نظر تعداد ضرب تشکیل شده باشند را میزان مختلط یا لنگ می‌گویند.

میزان پنج ضربی لنگ

میزان پنج ضربی لنگ

میزان هفت ضربی لنگ

ALI TAFRESHI

علی تفرشی

فعالیت هنری خود را در سال ۱۳۶۸ با ورود به هنرستان موسیقی، آغاز و ساز کمانچه را به عنوان ساز تخصصی خود انتخاب کرد. وی این ساز را نزد استاد کامران داروغه و همزمان با آن، در محضر استاد اردشیر کامکار فراگرفت. پس از هنرستان موسیقی با ادامه تحصیل در دانشکده موسیقی از محضر استادانی چون مهدی آذرسینا و محمد مقدسی بهره جست و تحصیلات خود را با اخذ مدرک کارشناسی ارشد آهنگسازی به پایان رساند.

او در سال های تحصیل در هنرستان و دانشکده موسیقی به عنوان نوازنده کمانچه با ارکسترهای متعددی همکاری داشته و از جمله در کنسرت هایی با ارکسترهای موسیقی سنتی استاد محمدعلی کیانی نژاد و استاد محمد جلیل عندلیبی شرکت کرده است. وی به عنوان آهنگساز، خواننده و نوازنده کمانچه نیز آثار مستقل متعددی در گونه های موسیقی کودک، پاپ ارکسترال، تلفیقی، سنتی و ارکستر ملی دارد. از جمله آلبوم های منتشر شده وی می توان به صدای شکفتن، دیوانه شو، شمارش، تردید، شبت خوش باد من رفتم اشاره کرد و همچنین تنها آلبوم از تکنوازی و همنازی استاد کامران داروغه با نام نوایی دیگر که به همت علی تفرشی تهیه و منتشر شده است.

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

انتشارات موسیقی عارف